

Referat fra møte i KOSTRA-VAR gruppa torsdag 7. mai 2009

Til stede: Roy Ulvang, Avfall Norge
Coretta Saugstad, SSB
Harald Gaarde, SFT
Bent Devik, KRD
Øyvind Ryenbakken, Oslo Kommune
Karl F. Nordheim, FHI
Liliane Myrstad, FHI
Ole Lien, Norsk Vann
Gisle Berge, SSB
May Rostad, (etter lunsj)
Simen Sætherdal, SSB (før lunsj)
Eva Vinju, SSB (etter lunsj)

Forfall: Svein Homstvedt, SSB
Jørn Kristian Undelstvedt, SSB

Kopi til: Torild Fløysvik

Velkommen og innledning

Det ble ikke fremmet noen saker til eventuelt.

Mattilsynet kom ikke, men ble representert ved FHI.

Mandatet til gruppa ble gjennomgått. Endringer i skjema skal begrunnes, det er fokus på redusert oppgavebyrde, men dette må selvsagt avveies mot relevans og aktualitet, som også er viktig.

Universell utforming er et tema som har vært diskutert tidligere. Vann og avløp er hovedsaklig uaktuelt på området, mens avfall har nå en ny indikator på som går på tilgjengelighet.

Det finnes nå fem kvalitetsindikatorer på avfall, hvorav en på universell utforming, to kvalitetsindikatorer på avløp og fem stykker på vann.

Selvkost - skjema 23 ved Kari B. Mellem

Det har vært en del tekniske problemer ved innrapporteringsportalen i år (gjelder generelt for alle skjema).

Det er registrert en liten nedgang i antall innrapporterte skjema (per 15.3 var det 329 innrapporterte kommuneskjema mot 360 i fjor).

Det er registrert en del 1000-talls feil. Videre sliter man med å få inn data for avfallssektoren på kostnadssiden da en del av IKSene (og andre typer interkommunale samarbeid) mangler "fordelingen" som er nødvendig.

I gjennomsnitt brukte man 122 minutter per rapporterte skjema, men her er det noe variasjon, og enkelte som drar opp. Grunnen til at det fremdeles tar en del tid til å fylle ut skjema, er noe usikkert, men kan ha noe med at ikke alle kommunene har selvkostregnskapet sitt klart før dataene skal innrapporteres.

De foreløpige tallene viser at det generelt er registrert noe økning i kostnadene.

Gebyrer - skjema 22 ved Simen Sæterdal

Tallene viser relativt små endringer sammenlignet med rapporteringen fra 2008 (i fjor). Antall skjema innrapportert er 406 og er samme som i fjor.

Siden i fjor er det lagt inn et nytt spørsmål omkring septiktømming.

Det er i skjemaet for 2008 innført et skille mellom kommuner som kun har en sats og de med flere satser. Tidligere har det vært litt tilfeldig om man rapporterte på høy eller lav sats for de kommunene som kun har en sats. Endringen i skjemaet har ført til bedre og riktigere rapportering enn tidligere. Noen har imidlertid rapportert dobbelt – ført opp tall for både en og flere satser – men disse vil bli plukket i de reviderte tallene.

Rapporterte tall viser et uveid gjennomsnitt på 6-7 prosent økning i gebyrene.

Oppsplitting av feie- og tilsynsgebyr i skjema, slik som nevnt i referatet fra i fjor, har imidlertid ikke kommet med, men det ligger fremdeles som et totalbeløp for både feie og tilsyn.

SSB utarbeider årlig en rapport til huseiernes landsforbund som omfatter de ulike gebyrsatsene for de største kommunene. Denne rapporten publiseres kort tid etter KOSTRA publiseringen (nøyaktig tidspunkt ikke helt bestemt ennå). Oppdraget er betalt, men har muligens utspilt sin rolle da oppdraget ble gitt på et tidspunkt da tallene var mindre tilgjengelig enn tilfellet er i dag.

Avsluttende kommentarer:

Oslo kommune: Beregning av gebyrene er ofte omfattet av komplisert beregninger som går ned på den enkelte krone. I Oslo ble det opplyst om at disse beregnes etter tomteareal og det medfører veldig nøyaktige tall. Andre opererer med mer avrundete satser. Her er det litt forskjellig praksis ute blant kommunene.

Avfall Norge: Kommuner som omfattes av interkommunale selskaper opererer normalt med like satser, men det trenger ikke nødvendigvis alltid å være tilfelle. Normalt er det slik at en høy sats gjenspeiler en bedre kvalitet på tjenesten.

Rapportering til vannverksregisteret (VREG) ved Lilliane Myrstad.

FHI har fremdeles ansvaret for rapportering av vann. Vannverksrapporteringen foregår derfor som før, men til neste år vil dette skje via Alltin. Det pågår for tiden et samarbeid på teknisk nivå med Mattilsynet, som til neste år vil sitte med hovedansvaret.

Kvalitetssikring av kommunedata skjer bl.a. gjennom e-post. Kvalitetssikringen vil bli utført av FHI også til neste år, og FHI vil bli den som sender data til KOSTRA.

Antall kommunale anlegg per 4. mai 2009 (1004) er likt med i fjor, hvorav 4 har status som interkommunale.

Det er 15 kommuner som ikke har kommunale vannverk, kun private. Tilsvarende tall i fjor var 18.

39 kommuner har ikke rapportert inn data. Svarprosent i forhold til antall kommuner med kommunale vannverk ligger på 91 prosent.

I forhold til intestinale enterokokker ser det ikke ut til at alle kommuner er klar over at dette skal rapporteres iht. drikkevannsforskriften.

Det er hittil foretatt en kvalitetssikring av 75% av vannverkene. Tematisk kvalitetssikring foregår i form av databasespøringer. Det brukes et eget dataprogrammet til å avsløre feil og finne inkonsistens i ulike deler av dataene

Ønske om nye sektorkategorier i VREG?

Det ble i forkant av møtet delt ut et forslag til nye sektorinndelinger på vannforbruk. Hensikten var å kunne dekke flere behov og gi en lettere sammenligning.

Når vannverkene til neste år skal rapportere via Altinn vil opplysning om organisasjonsnummer være tilgjengelig. Dette vil forenkle koblinger mot øvrige registre/databaser.

Norsk Vann: I forhold til benchmarkingsprosjektet vil også de foreslåtte sektorkategoriene kunne tilfredsstille deres behov for inndelinger, da man bl.a. opererer med en grovere inndeling på industri. Norsk Vann har i hovedsak behov for inndeling i husholdning, hytte, næring, annet og ikke bokført vann.

Oslo kommune: Det å skille ut vannforbruk til ulike næringer vil være veldig vanskelig. Her finnes flere tilfeller hvor flere ulike "næringer" kan befinne seg under samme tak. Oslo ikke spesialtilfelle i sånn henseende, så det vil kunne være tilsvarende problemer i andre kommuner. Spørsmålet er om den nye inndelingen vil føre til dårligere kvalitet på dataene.

Man har trolig et strengere vannmålingsregime internasjonalt enn man har i Norge, noe som muliggjør en mer fininndelt inndelingen iht. "Eurostats krav".

FHI: Har ingen spesiell formening eller behov i forhold til ny inndeling, som er grunnlaget for Mattilsynets nye data løsning.

KRD: Det riktige å gjøre i forhold til forslaget bør være det som er best for KOSTRA.

Kommunalt avløp – skjema 26A-26D ved Gisle Berge

Det er registrert litt færre innrapporterte skjema26B1 og 26B2 sammenlignet med i fjor (avløpsanlegg over 50 pe). Det er spesielt Hordaland og Møre og Romsdal som har veldig mange anlegg, og dermed mange skjemaer å fylle ut på avløp.

Det er fremdeles noen anlegg som kun rapporteres via driftsassistansen og ikke kommunen. I utgangspunktet skal de to rapportere hver sin del i skjema 26B1 og 26B2. En del av nedgangen i antall rapporterte avløpsanlegg har å gjøre med at noen anlegg er rapportert nedlagt (enten i år eller tidligere), men skyldes også at ren opprydning i kommunens eller driftsassistansens innrapportering. Det virker fortsatt som om det er noen kommuner som synes det vanskelig å finne ut hvilke skjema de skal fylle ut, til tross for forhåndsutfylling, mens andre igjen tror at driftsassistansen tar seg av alt (noe som ikke er tilfelle).

Innrapportering av skjema 26A – ledningsnett og anlegg med kapasitet mindre enn 50 pe er omtrent som i fjor på tilsvarende tidspunkt. Hver kommuner rapporterer et skjema. Det mangler innrapportering for 50 kommuner.

I rapporteringen kan det være tvil om hva ikke utfylt celle skal bety. Mener personen som rapporterer null i verdi eller mangler personen informasjon omkring det det spørres etter?

Det er en del kommuner som gir tilbakemelding om at 26A er vanskelig og tidkrevende å fylle ut. I snitt bruker man 3 timer (1 time som median). Der har også vært noe misnøye med skjema 26B2 hvor man må plote inn en del analyseresultater for kapittel 14 anlegg iht. forurensningsforskriften. Det gjelder i hovedsak kommuner som ikke er omfattet av driftsassistansen og som dermed må taste inn alle prøvene selv (i hovedsak kommuner i vest, dels også i nord).

Norsk Vann: Et gjennomsnitt for alle skjemaene utgjør i følge fremlagt oversikt ca. ett dagsverk, og det høres noenlunde akseptabelt ut. Her er det selvsagt stor variasjoner mellom kommunene og noen kommer uheldig ut.

Det ble bestemt at grunnlagstallet ”Lengde nylagt og fornyet avløpsnett siste år” kunne kuttes ut fra neste år. Bakgrunnen er at det allerede finnes egne nøkkeltall på ”Lengde nylagt ledningsnett” og ”Lengde fornyet ledningsnett” og at det derfor virker noe overflødig. Dette har ingen effekt på selve innrapporteringen.

Bruk av KOSTRA og VREG data i kommunenes benchmarkingsportal ved May Rostad

I forkant av møtet ble det sent ut et notat med en del forslag til tilpasninger for å bedre kunne møte de informasjonsbehov BedreVA har i forhold til sin medlemskommuner.

Notatet ble presentert, men ikke helt ferdigdiskutert på alle punkter i løpet av møtet. De momentene som kom fra av diskusjonen på møtet var følgende:

BedreVA henter data delvis direkte fra kommunen og delvis basert på innrapporterte data gjennom VREG og KOSTRA. Kommunene ønsker å unngå dobbeltrapportering.

BedreVA gjør bruk av såkalte vurderingskriterier på de ulike områder: god, mangelfull eller dårlig tilstand.

Det to viktigste punktene i forhold til avløp mot BedreVA er følgende:

- Rapportering av rensekrav for kapittel 14. anlegg
 - Denne informasjonen inngår ikke nå lenger i skjema 26B2, men har vært rapportert i KOSTRA tidligere da disse anleggene var del av skjema 21B.
 - Tidligere har det også vært med et eget nøkkeltall i KOSTRA på om hvor vidt rensekravene er oppfylt, noe som ikke er tilfelle lenger.
 - Ønske om at SS, BOF5 og KOF rapporteres med kg/år, middelkonsentrasjon, maksimums- og minimumskonsentrasjon for både inn og ut av renseanlegget.

SFT: I forhold til om rensekravene er overholdt har det vært flere diskusjoner på. Hvor stort må avviket være før det er brudd på rensekravet? 1%? 5%? Fylkesmannen er eventuelt den aktøren som best kan vurdere dette.

SSB: Det er imidlertid usikkert om det er praktisk mulig å involvere fylkesmannen på noen måte i forhold til supplerings av data på rensekrav inn til KOSTRA i løpet av revisjonsfasen (15. april til slutten av mai måned).

Norsk Vann: BedreVA opererer imidlertid med noe slingsmonn når de ser på oppfyllelse av kravene i sitt benchmarkingsprosjekt. Norsk Vann har for øvrig tatt imot en del frustrerte signaler fra kommunene omkring rapportering av samtlige kontrollprøver for SS, BOF5 og KOF på kapittel 14 anlegg. Dette kan for enkelte kommuner utgjøre en stor jobb, spesielt for kommuner som ikke er medlem i en driftsassistanse som overleverer analyseresultater på vegne av kommunen til KOSTRA (genererer egne filer på utslipp som supplerer kommunenes rapportering). Det framgår heller ikke klart i rapporteringen hvilke prøver som er tellende for disse analysene.

- Ønske om rapportering av renseprosess i stedet for renseprinsipper slik som tilfelle er nå

SSB: I forhold til det å gå helt bort fra renseprinsipper og over til prosesskrav så bør man være klar over at renseprinsipper er som inndeling veldig indoktrinert i den offisielle avløpsstatistikken. Det å fjerne renseprinsipper helt anses som uheldig da det vil medføre til at de tidsserier man har i avløpsstatistikken per i dag ikke vil kunne videreføres.

Øvrige kommentarer til notatet:

Det ble også påpekt fra May Rostad sin side at det brukes ulike begreper i SSB og Norsk Vann for spillvannsledninger og avløpsledninger. Dette kan med fordel ryddes opp i.

I VREG registreres flere vannbehandlingsanlegg per vannverk. For å kunne vurdere behandlingsprosessene ønsker man i BedreVA å vite ned på vannbehandlingsnivå informasjon om volum vannprodusert per behandlingsanlegg. Videre ønsker man informasjon som eventuelt kjøp av vann eksternt, noe som gjør tallene mer sammenlignbare til bruk i BedreVA.

I forhold til skjema 23 ble også ønsket en finere inndeling slik at selvkostregnskaper kan genereres ned på funksjonsnivå.

Norsk Vann: For at fornyelse av ledningsnett skal være interessant bør tallet korrigeres etter hvor stor andel som er driftsfinansiert. Her ligger det nemlig muligheter for kommunene å velge og ”pynte på regnskapet”. Man vil komme et steg videre dersom man får fram dette.

KRD: Det bør brukes som overordnede kriterie i forhold til vurdering av det fremlagte notatet og forslagene til endringer, er om dette er noe som kan inngå som nye KOSTRA tall?

SFT: KOSTRA kan ikke dekke alle rapporteringsbehovene. Man må derfor finne de områdene som kan dekke både KOSTRAs og BedreVAs behov, ved en eventuell justering av innhold i skjemaene.

Norsk Vann: Slam er en viktig kostnadsdriver for kommunen, og det er derfor ønske om å kunne følge slamstrømmen i bedre grad enn tilfellet er i dag. I tilknytning til slam er det også av interesse for å få rapporterte tall på tørrstoffmengde avløpsslam per m³ vannmengde.

FHI: Det å skaffe data på kvalitet og dekningsgrad for alternativ vannforsyning vil innebære en del endringer i forhold til hvordan det er lagt opp nå, og må trolig anses som et langtidsprosjekt. Temaet kan tas opp igjen mellom FHI og mattilsynet.

I BedreVA inkluderes også brukeropplevd kvalitet, deriblant slikt som klagebehandling på vann/avløp.

Norsk Vann: Såkalt brukeropplevd kvalitet, deriblant klagebehandling innen vann/avløp, er viktig innenfor BedreVA. Det finnes riktignok ingen indikator på det per i dag, hverken i KOSTRA eller BedreVA, men dette vil imidlertid Norsk Vann jobber mer med. Utfordringen er at det er forskjellige system i kommunene for å fange opp klagene. For KOSTRA sin del vil det trolig være riktigst å la det ligge nå.

Oslo kommune: Det er ofte vanskelig å definere klart hva en klage egentlig er. I Oslo registreres alle klager, og uklarheten går på hva som er en klage og hva som kun er en henvendelse? Hvordan skal man telle opp antall klager? Internasjonal benchmarking har heller ingen god fasit på dette. Det vil uansett være viktig å være veldig konkret i avgrensningen.

Det ble avslutningsvis bestemt at det var behov for et par oppfølgingspunkter- og møter:

- Neste møte i KOSTRA VAR-gruppa: 8. juni
- Forslag til inndeling på vannforbruk: Øyvind Ryenbakken sender ut et notat i løpet av ca. en uke
- Eget møte på avløp mellom SSB, Norsk Vann og SFT for å diskutere hva som skal gjøres med detaljene i notatet fra Norsk Vann/May Rostad. Nøyaktig tidspunkt avtales nærmere.
- KRd, SFT og Norsk Vann vil enten møtes eller kommunisere per e-post vedr. forslagene til endringer i skjema 23.

Avfall – skjema 21 og 21C ved Eva Vinju

Det var kommet inn 370 stk. skjema 21 per 4 mars. Dette har økt til 390 nå.

For skjema 21C har 64 IKSer rapportert. Disse teller relativt mye i statistikken og må med. Oppfølging av manglende skjema gjenstår.

Det ble i fjor foreslått å legge inn et nytt spørsmål på mengde næringsavfall for å kunne oppdatere og få et bedre tall til rapportering til Eurostat. EU har imidlertid kommet med en ny og tydeligere definisjon på kommunalt avfall, som presiserer at det kun er forbruksavfall fra næringene som skal medregnes. Dette er informasjon man imidlertid allerede har tall på, og nødvendigheten av et nytt spørsmål faller dermed bort. Spørsmålet vil derfor bli fjernet igjen fra skjemaet.

Det ble i også fjor foreslått et nytt spørsmål på universell utforming der vi spurte etter antall abonnenter med spesiell tilrettelegging. Etter litt vurdering fant vi ut at spørsmålet ikke sier noe om universell utforming, men derimot er et mål på kvalitet. Indikatoren er derfor plassert under kvalitetsindikatorene.

I tillegg ble det laget 2 nye kvalitetsindikatorer, med tilhørende spørsmål i skjemaet:

- (1) Antall dager med levering på gjenvinningsstasjon utenom vanlig arbeidstid.
- (2) Antall henting av matavfall per abonnent i løpet av et år.